

Editor: Nicoleta Popescu
Coperta: Andrei Gamart

We know
books

Toate drepturile rezervate Editurii Prestige

Copyright © 2024 Editura Prestige

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
ISPIRESCU, PETRE

Basme / Petre Ispirescu. - București : Prestige, 2024
ISBN 978-630-332-115-8

821.135.1

Tel.: 0732.55.88.33

www.edituraprestige.ro

www.facebook.com/edituraprestigeoficial

Petre Ispirescu

Basme

PRESTIGE
KIDS

București - 2024

BIOGRAFIE	5
Aleodor împărat	11
Balaurul cel cu șapte capete	20
Broasca țestoasă cea fermecată	27
Cei trei frați împărați	36
Cele douăsprezece fete de împărat și palatul cel fermecat	58
Cele trei rodii aurite	74
Cotoșman năzdrăvanu	84
Făt-Frumos cu părul de aur	95
Fata săracului cea isteță	111
Greuceanu	121
Hoțu împărat	134
Ileana Simziana	149
Înșir-te mărgăritari	173
Pasărea măiastră	184
Poveste țărănească	197
Prâslea cel voinic și merele de aur	212
Tinerete fără bătrânețe și viață fără de moarte	227
Zâna zânelor	238
REFERINȚE CRITICE	247

ERDIS | www.erdiskids.ro

avere, poziție socială sau școala pe care alții au avut-o, a reușit în viață, a rămas un nume cunoscut posterității și ne-a înfrumusețat tuturor copilăria. A avut 10 copii și a pus pe picioare tipografia, asociații. A plecat de la cele nici 4 clase absolvite și a ajuns director de ziar, patron, scriitor. Poate nu s-a gândit că va rămâne cunoscut, mai ales pentru poveștile sale. Dar noi toți am ajuns, datorită lui, să le citim și să le îndrăgim. Le-a scris și le-a publicat în ziare și în reviste accesibile publicului larg, pentru a putea să fie citit de lume, pentru a putea, într-un fel, să educe și să servească spre pildă și învățătură celor care le citeau. El însuși a fost un model demn de urmat.

Aleodor împărat

A fost odată ca niciodată etc.

A fost odată un împărat. El ajunsese la cărunțețe, și nu se învrednicise a avea și el măcar un copil. Se topea d-a-n-picioarele bietul împărat, să aibă și el, ca toți oamenii, măcar o stârpitură de fecior, dară, în deșert.

Când, tocmai la vreme de bătrânețe, iată că se îndură norocul și cu dânsul și dobândi un drag de copilaș, de să-l vezi și să nu-l mai uiți. Împăratul îi puse numele Aleodor. Când fu a-l boteza, împăratul adună Răsărit și Apus, Miazăzi și Miazănoapte, ca să se veselească de veseliea lui. Trei zile și trei nopți ținură petrecerile și chefuiră și se bucurară, de o ținură minte cât trăiră.

Băiatul, de ce creștea, d-aia se făcea mai isteț și mai iscusit. Nu mai trecu mult și iată că împăratul ajunsese la marginea groapei. Când fu la ceasul morții, el luă copilul pe genunchi și-i zise:

– Dragul tatei, iată că Dumnezeu mă cheamă. Sunt în clipa de a-mi da obștescul sfârșit. Eu văz că tu ai să ajungi om mare. Și chiar mort, oasele mele se vor bucura în mormânt de isprăvile tale. Asupra cârmuirii împărăției n-am nimic să-ți zic, fiindcă tu, cu iscusința ta, știu că ai s-o duci bine. Un lucru numai am să-ți spui: Vezi tu muntele acela de colo? Să nu te ducă păcatele să vânezi p-acolo că este nevoie de cap. Acel munte este moșia lui Jumătate-de-om-călare-pe-jumătate-de-iepure-șchiop, iar cine calcă pe moșia lui, nu scapă nepedepsit.

Acestea zicând, căscă gura de trei ori și-și dete sufletul. Se duse și el ca toată suflarea de pe pământ, de pare că n-a fost de când lumea și pământul.

Îl jeliră ai săi, îl jeliră boierii, îl jeliră și poporul; în cele de pe urmă trebuiră să-l îngroape.

Aleodor, după ce se urcă în scaunul tătâne-său, deși copilandru, puse țara la cale ca și un om matur. Toată lumea era mulțumită de domnirea sa, și oamenii se făleau că le-a fost dat de sus ca să trăiască în zilele lui.

Adesea ieșea Aleodor la vânătoare ca să-și petreacă measurile ce-i prisosea de la trebile împărăției. El ținea minte ce-i spusese tătâne-său și se silea să-i păzească cuvintele cu sfințenie.

Într-o zi, nu știu cum făcu, dus fiind pe gânduri, și alunecă de călcă pe pământul pocitului de om. N-apucă să facă zece, douăzeci de pași, și iată că se pomeni cu dânilul dinaintea lui.

Acum nu-i era lui pentru că trecuse pe pământul omului celui slut și scârbos, ci îi era ciudă cum de să calce vorba tatălui său ce-i spusese cu grai de moarte.

Pocitania pământului îi zise:

– Toți nelegiuții ce-mi calcă hotarul cad în robia mea.

– Mai întâi trebuie să știi, îi răspunse Aleodor, că din nebagare de seamă și fără de voia mea am călcat pe coprințul tău, și n-am niciun gând rău asupra-ți.

– Eu te socoteam mai altfel; dară văz că ai de gând să-ți ceri iertăciune de la mine ca toți fricoșii.

– Ba să mă ferească Dumnezeu! Eu ți-am spus curatul devăr, și dacă vrei luptă, alege-ți: în săbii să ne tăiem, în buzdugane să ne lovim, ori în luptă să ne luptăm.

– Niciuna, nici alta. Ci, ca să scapi de pedeapsă alt chip decât să te duci să-mi aduci pe fata lui Verdeș împărat.

Aleodor voi să se codească oarecum, ba că trebile împărăției nu-l iartă să facă o călătorie așa de lungă, ba că n-are călăuz, ba că una, ba că alta; dară ași! unde vrea să știe pocitul de toate astea! El o ținea una, să-i aducă pe fata lui Verdeș împărat, dacă vrea să scape de ponosul de tâlhar, de călcător de drepturile altuia, și să rămâie cu sufletul în oase.

Aleodor se știa vinovat. Deși fără voia lui, dară știa că a făcut un păcat de a călcat pe moșia slutului. Mai știa iară că de omul dracului, să dai și să scapi. Să n-ai nici în clin, nici în mână cu dânsul. Făgădui în cele din urmă să-i facă slujba cu care-l însărcina.

Jumătate-de-om-călăre-pe-jumătate-de-iepure-șchiop știa că, deoarece Aleodor i-a făgăduit, apoi are să-și ție cuvântul, ca unul ce era om de omenie, și-i zise:

– Pasă cu Dumnezeu, și să-ți ajute să vii cu izbândă bună.

Aleodor plecă. Și cum mergea el gândindu-se și răzgândindu-se cum să-și îplinească sarcina mai bine, căci își dăduse cuvântul, se pomeni pe marginea unui eleșteu și o știucă se zbătea de moarte pe uscat.

Cum o văzu, el se duse să o ia să-și aline foamea cu dânsa.

Știuca îi zise:

– Nu mă omorî, Făt-Frumos; ci mai bine dă-mi drumul în apă, că mult bine ți-oi prinde când cu gândul n-ai gândi.

Aleodor o ascultă și o dete în apă. Atunci știuca îi mai zise:

– Ține acest solzișor, și când vei gândi la mine, eu voi fi la tine.

Flăcăul plecă mai înainte și se tot mira de o astfel de întâmplare.

Când, iacă se întâlnește cu un corb ce avea o aripă ruptă.

Când, iacă, se întâlnește cu un corb ce avea o aripă ruptă. Și voind să vâneze corbul, el îi zise:

– Făt-Frumos, Făt-Frumos, decât să-ți încarci sufletul cu mine, mai bine ai face să-mi legi aripa, că mult bine ți-o prinde.

Aleodor îl ascultă, căci era băiat viteaz și de treabă, și îi legă aripa. Când era să plece, corbul îi zise:

– Ține penița asta, voinicule, și când vei gândi la mine, eu voi fi la tine.

Luă penița Aleodor, și-și cătă de drum. Dară nu făcu ca la o sută de pași și iată că dete peste un tăune. Când se gătea a-l strivi cu piciorul, tăunele zise:

– Cruță-mi viața, Aleodor împărat, și eu te voi mântui pe tine de la moarte. Ține acest pufuleț din aripioara mea, și când vei gândi la mine, eu voi fi la tine.

Auzind Aleodor unele ca acestea, și că îi zise și pre nume, odată ridică piciorul și lăsă pe tăune să se ducă în voia lui.

Și mergând înainte, cale de nu știi câte zile, dete de palaturile lui Verdeș împărat. Cum ajunsese aci, se puse la poartă și așteptă ca doar de va veni cineva să-l întrebe ce caută.

Stete o zi, stete două; și ca să vie cineva să-l întrebe ce voiește, ba. Când fu în ziua d-a treia, Verdeș împărat chemă slujitorii și le dete o gură de or pomeni-o.

– Cum se poate, le zise el, să stea omul trei zile la poarta mea și să nu meargă nimeni să-l cerceteze? Pentru asta vă plătesc eu simbria? Pentru asta vă am eu la mine pe pro-copseală?

Slujitorii dădeau din colț în colț și nu știau ce să răspundă. În cele de pe urmă, chemă pe Aleodor și-l duse înaintea împăratului.

– Ce vrei, flăcăule, îi zise împăratul, și ce aștepti la poarta curților mele?

– Ce să voi, mărite împărate, îi răspunse el, iată sunt trimis să-ți cer fata.

– Bine, băiete. Dară mai întâi trebuie să facem legătură, căci așa este obiceiul la curtea mea. Ai voie să te ascunzi unde vei voi, în trei zile d-a rândul. Dacă fie-mea te va găsi, capul ți se va tăia și se va pune în parul ce a mai rămas, din o sută, fără cap. Iară de nu te va găsi, atunci cu cinste împărătească o vei lua de la mine.

– Am nădejde la Dumnezeu, mărite împărate, că nu mă va lăsa să piei. Parului îi vom putea da și altceva, nu tot cap de om. Să facem legătura.

– Așa?

– Așa.

Se puseră și făcură legătura; scriseră carte și o întăriră.

Viind fata de față, se învoiră ca a doua zi el să se ascunză cum va ști mai bine. Iară dacă se învoiră, el rămase într-un neastâmpăr ce-l chinuia mai cumplit decât moartea. El se gândea și se răzgândeia cum să se ascunză mai bine. Vezi că era vorba de capul lui, iară nu de altceva. Și tot mergând pe gânduri și tot plănuiind, iată că-și aduse aminte de știucă. Scoase solzul, se uită și gândi la stăpâna lui; când iată, mare, că știuca și venise și-i zise:

– Ce poștești de la mine, Făt-Frumos?

– Ce să poftesc? Iacă, iacă, ce mi s-a întâmplat. Nu știi tu ceva să mă înveți ce să fac?

– Ia nu te mai îngrija. Lasă pe mine.

Și îndată, lovind din coadă, făcu pe Aleodor un cosăcel¹ și îl ascunse pe fundul mării, printre ceilalți cosăcei.

¹ *Cosac*, s.m. – Pește de apă dulce, din familia crapului.

pre după câte o șiră de paie, sau prin vreo culă² părăsită, Aleodór se ascunse astfel, încât fata intră la grijă că o să fie biruită. Ce-i veni ei, se uită cu ocheanul și în mare, și îl zări pe fundul mării, printre cosăcei. Pasămite, ocheanul ei era năzdrăvan.

– Ieși d-acolo, hoțomanule, îi zise ea râzând. Ce mi te-ai posmăgit așa ? Din coșcogeamite omul te-ai făcut un cosac și mi te-ai ascuns în fundul mării.

N-avu încotro și trebui să iasă.

Ea și zise împăratului:

– Mi se pare, tată, că flăcăul ăsta mi-a venit de hac. Și mult e nurliu și drăgălaș. Chiar de l-oi afla până la a treia oară, să-l ierți, tată, că nu e prost ca ceilalți. Boiul³ lui îl arată a fi ceva mai deosebit.

– Vom vedea, îi răspunse împăratul.

A doua zi, ce-i veni lui, se gândi la corb. Acesta fu numaidecât înaintea lui, și-i zise:

– Ce mai vrei, stăpâne ?

– Ia uită-te, neiculiță, ce mi s-a întâmplat; nu știi tu ceva să mă înveți ?

– Să cercăm.

Și lovindu-l cu aripa, îl făcu un pui de corb și îl vârî într-un stol de corbi ce se urcase până la vântul turbat.

Cum se sculă fata, își luă ocheanul și iarăși îl căută prin toate locurile. Nu e. Caută-l pe pământ, nu e. Caută-l prin ape și prin mări, nu e. Se luă de gânduri fata. Când, către nămiezi, ce-i veni ei, se uită și în sus. Și zărindu-l în slava cerului printre stolul de corbi, începu a-i face cu degetul, și-i zise:

² *Culă*, s.f. – Locuință boierească fortificată, răspândită în sec. XVIII, în Oltenia.

³ *Boi*, s.n. – Statură, făptură, înfățișare, fizionomie.

– Ghidi, ghidi, tâlharule ce ești ! Dă-te jos d-acolo, omule, ce mi te-ai făcut așa pitcoace de pasăre ? Nici în rai nu scapi de mine !

Se dete jos, că n-avea ce face. Împăratul începu a se minuna și el de istețimea lui Aleodor și-și plecă urechea la rugăciunea fiicei sale.

Însă, fiindcă legătura era ca să se ascunză până de trei ori, împăratul zise:

– D-a minune, ia să vedem unde are să se mai ascunză ? !

A treia zi, dis-de-dimineată, se gândi la tăune. Acesta veni într-un suflet. După ce îi spuse ce voiește, tăunele zise:

– Lasă pe mine, și de te-oi găsi, eu aici sunt.

Îl făcu o lindină și-l ascunse chiar în coada fetei, fără să simță ea.

Sculându-se fata și luând ocheanul, îl căută toată ziua, și, ca să dea de dânsul, nici cât. Ea se da de ceasul morții, căci îl simțea, i se arăta ei a fi p-aci prin preajmă, dară de văzut nu-l vedea. Cătă cu ocheanul prin mare, pre pământ, prin văzduh, dară nu-l văzu nicăieri. Către seară, obosită de atâta căutare, strigă:

– Ci ia arată-te odată. Te simt că ești p-aci pe-aproape, dară nu te văz. Tu m-ai biruit, a ta să fiu.

Dață auzi el că este biruită, se dete binișor jos din coada ei și se arată. Împăratul n-avu nici el ce mai zice, și îi dete fata. Când plecară, îi petrecu cu mare cinste și alai, până afară din împărăția lui.

Pe drum, ei stătură să facă popas. Și după ce îmbucară câte ceva, el puse capul în poala ei și adormi. Fata de împărat, tot uitându-se la el, i se scurgea ochii după frumusețea și după boiul lui. Inima îi dete brânci și ea nu se putu opri, ci îl sărută. Aleodor, cum se deșteptă, îi trase o palmă de auzi câinii în Giurgiu. Ea plânse și îi zise:

– I! Aleodor dragă, dară grea palmă mai ai!
– Te-am pălmuit pentru fapta ce ai făcut; căci eu nu te-am luat pentru mine, ci pentru cela ce m-a trimis pe mine.
– Apoi bine, frăţioare, de ce nu mi-ai spus așa de acasă; căci atunci ştiam și eu ce să fac; dară lasă, nici acum nu e timpul trecut.

Pornind și de aici, ajunseră cu sănătate la Jumătate-de-om-călare-pe-jumătate-de-iepure-șchiop.

– Iată, m-am închinat cu slujba, zise Aleodor, și voi să plece.

Fata, când văzu pe acea iazmă, se cutremură de scârbă și nu voia să rămâie la dânsul o dată cu capul.

Slutul se dete pe lângă fată și începu s-o lingusească cu vorbe mierloitoare și să se ia cu binele pe lângă dânsa.

Dară fata îi zise:

– Piei de dinaintea mea, satano, că te trimit la mumă-ta, Iadul, care te-a vărsat pe fața pământului.

Sluțenia de neom se topea de dragostea fetei, se lungea cu burta pe pământ și umbla cu șoșele, cu momelile să înduplece pre fată a-l lua de bărbat.

Dară, ași! feritu-l-a sântulețul să se apropie de dânsa! Căci îl ținea țintuit în loc cu ochii cât de colo. Din satană, din iazmă, și din spurcăciune nu-l mai scotea.

– Piei, necuratule, de pe fața pământului, să scape lumea de o ciumă și de o holeră ca tine.

Mai stărui ce mai stărui, și dacă se văzu înfruntat până într-atât, iazma plesni de necaz, cum de să fie el ocărât atât de mult de o cutră de muiere.

Atunci Aleodor întinse coprinsul său și peste moșia lui Jumătate-de-om-călare-pe-jumătate-de-iepure-șchiop, luă de soție pe fata lui Verdeș împărat și se întoarse la împărăția lui.

Când îl văzură alde gloatele venind teafăr, alături cu o soțioară de-i râdea și stelele de frumoasă, îl primiră cu mare bucurie; și, urcându-se din nou în scaunul împărăției, domni și trăi în fericire, până se istoviră.

Iară eu încălecai p-o șea și v-o spusei dumneavoastră așa.

